

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
+ fr. 50 em.

Foia apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.

Anul XXI.

Blaj, 18 Februarie 1911.

Numărul 7.

Organizație economică la sate.

Tăria sau vitalitatea unui neam reșede în masa mare a poporului dela sate. Deci când e vorbă despre capabilitatea noastră ca neam, totdeauna trebuie să ne întrebăm mai întâi, cum stăm la sate? Dacă poporul stă bine, atât moralicește, cât și materialicește, atunci ne putem bate pieptul cu fală și putem spune, că stăm bine!

Cum stăm moralicește, nu sunt chemat să judec eu. Unii spun, că poporul nostru e bun și cu frica lui Dumnezeu. Alții nu-s prea încântați de morala lui, mai ales decând a făcut cunoștință cu America.

Ce privește partea economică? Știu cu toții, că poporul nostru stă rău. Dar vor ști mai bine preoții, cari trăind în mijlocul poporului, au ocazie zilnic, să-i vadă năcazurile și neajunsurile. Și dacă poporul dela sate ni-e sărac, atunci nu ne va înflori nici literatura, nici comerțul, nici industria. Iar politica schiopătează și se împedecă de toată umbra. E superflu să amintesc, înfrângerea grozavă ce am

suferit-o la alegerile din anul trecut. Și să nu uităm, că la înfrângerea aceasta pe lângă multele nedreptăți ce s'au făcut, a jucat mare rol și *sărăcia noastră*. Nu, că doară țărani noștri ar fi așteptat parale dela candidații lor, cum poate li-se ofere din partea candidaților străini. Ci fiind românii noștri săraci, vecinic sunt în restanță pe la oficiile civile. Ba cu arunc, ba cu dare, ba cu alte drăcii așa, că *notarul și solgăbiraul*, dispun în celea mai multe sate cum le place de țărănime. Deci când e vorba să ne organizăm și să ne întărim economicicește, începutul trebuie să-l facem la sate.

Fiind vorba de organizația economică la sate, eu am spus cu altă ocazie și au spus-o alții înainte de mine, că *singur cooperativele sau tovărășiile sătești sunt chemate, să îmbunătățească starea materială a țaranului*. Numai și numai prin instituțiile acestea vom da țărânimii o armă de apărare proprie, cu care să se poată apăra însaș, contra tuturor relelor ce ar lovi-o.

Înainte de asta cu patru ani, când a venit legea lui Apponyi am

rămas ca trăzniți și ne-am întrebat: Ce va fi cu școlile noastre, cum le vom salva?

Cei chemați și-au făcut datoria după putință. Consistoarele, prin organele lor, prin protopopi, au ieșit la fața locului și acolo au sfătuit cu frunțașii comunei și cu însuș poporul, cum s'ar putea susține și pe mai departe școala? În unele locuri s'a spus verde, că nu o pot ține. În cele mai multe părți însă, poporul încălzit de vorba protopopului a strigat cu mândrie: nu dăm școala, e a noastră, o susținem și pe mai departe. Ușor de zis, dar greu de implinit!

Ba mai mult, atât la Blaj și Sibiu, cât și în alte dieceze s'au pus baza la fonduri culturale.

La Blaj încât știu *fondul* acesta (cu donațiunea lui Stroesco cu tot) atinge suma de 300,000 coroane.

Frumoasă sumă, dar când te gândești, că din interesele acestui capital (cu 5%) abia se pot ajuta 30 de școli, computând un ajutor numai de 500 cor. de școală, atunci vedem, că fondul cultural e dispartent de mic în raport cu numărul

FOIȚA.

La cină la dl notarăș.

După alegere la o lună, veni de abia dl notarăș cu a dumnului jupâneasă, cu ciubară, sate, țoale și un cotigar rău de găini, care fiindcă n-a încheput în coșul carului, l-a cucuiat domnul deasupra tuturor hodo-roagelor în vârful carului. Venian încet și cu chibzuială, căci tare să temeau ca nu cumva carul, care să hălțâia ca un om beat, să se răstoarne în marginea drumului. Jupâneasa încă mereu li tot vorbea ceva dlui notarăș în limba d-sale, debunăseamă aceia ce cam pe românește s'ar zice: Ai de grije Piț! ai de grije, să nu ne răstorni, că am o grămadă de lucruri în car.

Și Piț mână cu mare grije. Ținea frânele cu amândouă mâinile și mai oprea câte un cal, mai îl slobozia, ocolind și petrele mai mărunte de pe drumul de țară. Tare îi era

frică și de cea mai mică mișcare greșită. Ar fi adus de geaba lăzile, scaunele, cu cari avea de gând să-și umplă cele două chilio, ce i-le lăsase comitetul de locuință, lângă cancelarie. Cu toate, că ajunsese în pace până în sat, fără să i-se fi întâmplat ceva lucru supărător, dl Piț se uită cu fruntea încrețită la casele, ce să înșirau frumoase și mari de-alungul drumului. Ce știe omul la cine vine și mai ales la ce? Om, care nu cunoaște pe nime, nu știe cine îi e prietin, cine îi e dușman? Și omul cu averea în băț nu știe niciodată la ce să culcă într'o mare mulțime de străini. Mai cântase și o cucuveică, când ajunsese pe lângă biserică, încât la jupâneasa îndată îi dase lacrimile de frică:

— Nu știu cum ți-aș spune Piț, dar mie așa mi-e de ghem la inimă. Parcă mai bine era, dacă-i lăsam dracului.

— Tu încă te sparii prea tare. Și apoi undeva trebuie să mergem și noi. De spărit n-avem să ne spăriem. Suntem în sat sub scutul legilor, și nu în codru.

Îi tremură falca dlui notarăș, când zise

cele din urmă, dar cu toate acestea jupâneasa era de tot spăriată.

Ajunseră cu căruța înaintea crîșmei comunale, unde cu prilejul acesta era multă lume adunată. Toți cei veniți își ridicară pălăriile dinaintea dlui notarăș, care și el îngână vorbe de bucurie, grăbindu-se să se coboare, ca să deie mâna cu oamenii.

— De abia am ajuns, zise dl notarăș frecându-și palmile. Pe coastă la vale tot frică îmi era, că o să ne răsturnăm. Nu-i mirare, așa o clăie de multe de toate, câte am și încărcat pe tiriboanța asta de căruță!

— Omul încarcă atâtea de câte are lipsă jupâne, răspunse unul dintre cei mulți și își scutură capul aruncându-și pletele de pe față către ceafă. Știu, că ce nu-ți trebuie n-ai în car.

— Ba poate că n-a putut încărcă toate câte ar fi vrut? lungi un al doilea vorba.

— Da oare unde-i judele? întrebă jupânul notarăș dupăce jupâneasa îi făcu cu capul, ca se mai încete cu vorba deșartă.

Tocmai se pregătia mulțimea să răs-

școlilor, cari așteaptă ajutor. Da, e mic pentru că *vulgul*, masa mare a poporului, n-a concurs cu obolul său la creșterea acestui fond. Și n-a concurs, pentru că obolul românului astăzi se strecoară prin buzunarele străinilor.

Dacă legea lui Apponyi ne-ar fi aflat cât de cât organizați economiceste, să fi avut d. e. tot la două sate o bancă poporală ori alte tovărășii agricole, atunci nu ne-ar fi durut așa tare faimoasa lege. Atunci ar fi crescut altcum fondul cultural. Sau, eu cred, că n-ar fi fost nici o minune, dacă însași *cooperativa* din satul respectiv, ar fi susținut școala. Iată cum: La cooperativele moderne nu se împarte tantieme, iar dividendele sunt egale cu procentele, cari se dau la depuneri. Tot venitul se trece la anumite fonduri. Acum să zicem, că o tovărășie de astea ar face numai o învârtire de 80,000 cor. anual, totuș pe ușor poate avea un venit curat de cel puțin 2000 cor. Din venitul acesta 1000 cor. s'ar da pentru școală, iar 1000 coroane s'ar trece la fondul de rezervă, ori la alte fonduri, cari ar avea de scop tot promovarea intereselor de felul acesta.

Și câte alte lucruri bune nu s'ar putea face cu ajutorul acestor însoțiri satești. Dacă am avea pe

vatra Murășului, unde-i mama locului și unde se face grâul cel cu preț, macar tot la trei sate o tovărășie pentru valorarea bucatelor, atunci din venitul acestor însoțiri, care venit astăzi umple pungile jidanilor, s'ar putea ridica câte o biserică spre pildă, ori s'ar putea acoperi măcar ceea care este, așa cum amarul este.

Cooperativele satești din zi în zi preocupă tot mai mult publicul românesc. Aproape toate ziarele noastre au zilnic articole, cari tratează lucruri de natura asta. Cu toate astea abia din când în când cetim, că să și înființeze câte una ici-colea. Cine sunt chemați în primul rând să facă începutul? Fără îndoială, că preoții. Cooperativele astea satești reclamă multă jertfă și și mai multă osteneală și responsabilitate din partea celor ce le vor conduce, și când e vorba de osteneală, care nu se prea răsplătește, cine să o ia asupra sa decât preoții?

Spre scopul acesta ar fi bine, ca clericii noștri pe lângă frumoasele cunoștințe strict teologice, ce și le câștigă în seminar, să-și câștige și cunoștințe economice practice, tot așa de temeinice ca și cele teologice. Și asta cu atât mai vădit, că progrese pe terenul moral numai cu țărâtime bine situată

materialicește să poate face. Dascălii bisericii creștine nu odată au accentuat, în cărțile lor, că *in mediocritate est virtus et gratia*.

Câțiva preoți harnici de pe Câmpie au făcut primele începuturi. Să sperăm, că cei mulți vor urma de aici înainte.

A. Oțolu.

Congres preoțesc.

— reflecțiuni. —

Sub acest titlu s'a publicat în „Unirea“ Nr. 6—1911 hotărîrea clerului din tractul Sebeș în cauza *conferenței preoțești* propusă de 6 preoți ai tractului Mediaș prin „Apelul“ apărut în „Gazeta Transilvaniei.“ S'a dat deci prilej de discuție și în foaia noastră bisericască. Folosindu-mă de această ocaziune binevenită, ca unul, care mă număr între iscăliții „Apelului“, mă simt dator a mă pronunța în cauză, espunând în cele de mai jos unele păreri, cari vor avea darul a clarifica, ori dacă se poate, chiar a justifica procedura mea și a fraților, cari au iscălit acel „Apel.“

Afară de rezoluția clerului din tractul Sebeș, s'au mai dat și alte răspunsuri — ce-i drept puține la număr — în „Gazeta“, cari toate se unesc a constata, că chestiile sulate în menționatul „Apel“, nu numai că sunt de o netăgăduită importanță, dar „foarte grave chestii.“ În consecință, ca să mă restrâng numai la cele publicate în „Unirea“, preoțimea „aderează“ în principiu, neaflând potrivit însă felul cum s'a propus a fi deslegată chestiunea prin conferința proiectată, care ar fi potrivnică dispozițiilor Conc. prov. III. Titl. II. C. II. §. 1 și urm. Referitor la

pundă și la întrebarea aceasta a dlui notarăș, când să amestecară în vorbele lor cărăitul grozav a unui stol de ciocci, cari din zbeguiala lor de prin văzduh se coborâră ca fulgerul pe turnul bisericii ungurești de preste uliță. Se începă acum zgomotul îngrozitor. Unele s'au așezat pe dungile turnului, când peste ele se sloboziră din zbor altele cu ghiarele întinse și ciocul căscat. Celece erau deja la adăpost sigur nu voiau să-și părăsească locul de dragul celorlalți și așteptau vitejește și ele cu ciocul căscat și aripile sufocate desfășurarea luptei. Lupta se dă tot cu mai mare inverșunare. Din slava lui Dumnezeu năvăleau nouă cete cărăind asurzitor asupra dușmanului de pe turn, acestea se fereau de atac în momentul dat cu o ușoară săritură. Pe deasupra se roteau într'aceia celelalte mânioase și bănuitoare. Dl notarăș un sfânt cuvânt nu mai înțelegea din cele ce vorbea cu oamenii.

— Ce dihăniile dracului, zise în urmă dnul ferindu-se ale zice pe nume, deoarece el încă eră sas. Chiar acum a trebuit să se adune la sfat.

— Hm, murmură îngrijorată jupâneasa din căruț.

— Se bucură și ele dle zise unul mai, de departe și se ascundeă să nu-l vadă domnu.

— I-an pleacă Ianăș, pleacă în grabă la popa vost și spune-i, că să facă ceva, de nu vă descoper cioarale biserica.

Și Ianăș, ungur ce eră, plecă iute într'altă parte urmărit de râsul celor adunați. În depărtare trase apoi câteva injurături.

În sfârșit, iată că veniă și „jupunu funogiu“, judele și când ajunse la căruț strânsă cu putere mâna notarului și a jupânesei.

— Bine, că v-a adus Dumnezeu. De abia v-am așteptat. Ai auzit așa dară, ce alegere frumoasă ai avut? Așa ceva în satul nost, decând e lumea n-a mai fost. Toți au fost pentru d-ta. Dar una să-ți spun. Vei ședeă în casa comunală în cele două odăi de dindărăpt. Ar trebui să întorcem, să descărcăm. Aici mai avem noi vreme și după asta.

— Haidați mă și voi, zise cătră unii din cei de față, și pune-ți și voi mâna să descărcăm. Așa se cuvine.

Preste o jumătate de ceas eră mobilat gata dnul notarăș.

— Uite frate jude, zise încet dl notar cătră primarul, eu aș vreă să fac o țir de omenie pentru ăștia mai a noștri, pentru popi, învățători, înțelegi d-ta. La popor li voiu da câteva vedre de rachiu, dar noi aș vreă să ne petrecem o țir, să ne cunoaștem mai bine, dacă zici, că m-ați ales cu atâta insufletire...

— Dle, îl asigură judele, toate voturile au fost pentru dumniata. Că uite, drept că numai dumniata ai concurat, dar sa fi fost o sută, după cum eu cunosc oamenii mei...

— Înțeleg, zise dl notar. Chiar pentru aceea eu cred, că ar fi cu cale, să ne întâlnim cu toții.

— N-ar strică de bună seamă.

La două săptămâni cina mult așteptată se ținu la locuința dlui notarăș. Toată ziua umblase pargariu cu invitări scrise pela frunțașii din comună, cari să înțelege, că se grăbeau a cunoaște mai deaproape, cum e jupâneasa de cămetină în de ale mănăcii.

— Bine-i Pătruț, bine. Tu acum poți merge, zise seara dl notar cătră pargariu, care îi spusese pe unde a fos' și cum a umblat. Adecă să-ți dau un păhar de rachiu înainte de plecare.

Pargariu nu eră să-și creadă urechilor. Să se poată mânca o cină fără el. Cine să pună pe masă, cine să bage în păhare, cine să alerge încolo și încoace? Doară de aceea e pargariu, ca în toate trebile satului să fie și el acolo.

— Nu mai aveți lipsă de ceva? Întrăsun în urmă să întrebă dând a înțelege, că el rămâne bucuros, dacă vreă și domnu notarăș, că mănca ce rămăne și închină dela cine capătă. Dar domnu nu mai întinse vorbă cu el. Când văzū, că nu e încătrău — ieși. Ieși tare mânios pe „cioara dracului“ cum îi zise mai întâi dlui notarăș, apoi o luă la vale grozav de întănecat.

— Și apoi ce și gândește, bolborosi el pentru sine. Că eu n-am zece crețari să-mi petrec? Da ăștia ce-s?

acest lucru iertemi-să a spune, că nu ne-am înțeles deplin unii pe alții.

Când am hotărât a propune formal ținerea unei conferențe preoțești, nici unuia din ceice am iscălit „Apelul” nu ne-a trecut prin gând să prețurăm dispozițiile bisericii noastre, nici u'am voit ca preoțimea de sine să se pronunțe *definitiv* asupra chestiunilor propuse, ci am intenționat ca prin o astfel de întrunire a noastră să putem *sta la sfat*, cercând și alegând mijloacele potrivite pentru o acțiune uniformă, purtată după aceea în sinoadele protopopești, la noi acasă.

Singură o astfel de conferență ne-ar da posibilitatea ca să vâram unitate în lucrările noastre și să muncim cu spor nu răzleți ca până acum ci închegați, în șiruri strânse și cu plan bine precizat.

Astfel s'a contemplat ținerea conferenței preoțești despre care pot afirma că absolut n'ar fi potrivnică canoanelor bis. cea-ce probez cu Conc. III. prov. titl. II. în c. II §. 1 despre preoți nu se face amintire; §. 2 osândește pe acei preoți cari în cauze de congruă etc. recurg fără învoirea episcopului la forurile dinafară, ceea ce u'are nici în clin nici în mână cu conferența, §. 3 pedepsește pe preoții cari duc înaintea forurilor civile acele cauze cari se țin de forul bis. ceea ce conferența n'ar face-o pentru o lume și §. 4 e străin de scopul conferenței.

Am ținut să fac constatările de mai sus nu atât pentru a câștiga partizani ideii pe care eu nu o abandonez, ci pentru a arăta chestia conferinței în lumina adevărată, și dacă preoțimea crede, că putem munci pentru binele și prosperarea bisericii noastre și fără conferență fie și așa numai să *muncim* bărbătește dar nu ca indivizi, ci ca corporațiune, căci pânăcând o cauză oarecare fie cât de importantă să dezbate în 1 ori 2 sinoade protopopești iar celealalte trec pur și simplu

la ordinea zilei, nu putem produce muncă pozitivă, muncă cu rezultat.

De altfel se pare, că nici nu ne prea interesăm mult să muncim noi, ci mai mult ne-am dat să așteptăm totul dela conzistor. Un caz vorbitor.

E o chestie care ne atinge direct pe noi preoții. La noul fond al deficiențelor contribuim cu taxe anuale de 80 resp. 40 cor. În vârtutea ordin. minist. de dto 17 Martie 1896 Nr. 878 prez. §. 12 și 55 aceste taxe ar fi trebuit să ni-se compute în „kiadás” primind astfel deabăgubire în întregirea congruei. Firește, că noi acest lucru nu l-am cerut iar Preav. Conz. având poate alte lucrări de ordin mai înalt încă a întrelăsat să facă înștiințarea la comisia centrală de congruă. Urmarea? că după un calcul ușor singură preoțimea diu Arhid. e păgubită anual cu circa 34,340 cor. o sumă de altfel destul de respectabilă. Socoata e făcută pe baza „referatului” fond. defic. Nr. 8504—1909 (Cere. CIII—1909) presupunând că cu totul sunt 370 preoți teologi și 270 preoți bienaliști, fiind păbubiți unul fiecare cu câte 68 resp. 34 cor. Că taxele ce le plătim la fond. def. avem drept să le computăm în „cheltueli” se spune apriat și în art. de lege XIV—1898 §. 11 alineat 2 pct. 1 (vezi circularul metr. CXL—1911 C.) paragraful nu e abrogat, prin legea din 1909.

Iată dar o chestie ce ne atinge pe noi toți în mod direct și noi cu toate hotărârile pripite și în fugă dela sinoade nici habar n'am avut să cerem sanarea acelu rân, ci cu legea în mână perdem anual 34,340 cor. Dar chiar dacă unul ori două sinoade ar cere sanarea acestui rân — cum a și cerut al Mediașului — tot n'am avea o muncă de-săvârșită și bărbătească, până atunci până când deodată în tot aceasta cauză nu s'or ridica toate sinoadele. Cine ne va putea da

o astfel de comandă, în urma căruia să lucrăm de acord, cu plan bine stabilit și adunați în un mănunchiu?

Răspund, că în locul prin conferența preoțească propusă în „Apel” ori dacă aceasta nu e admisibilă de preoțime, o *dezbateră a chestiilor ce ne agită pe cale ziaristică, dar cu propuneri și contra propuneri concrete, până când să va stabili care va să fie obiectul de pertractare în toate sinoadele protopopești*. Singură o astfel de unitate în acțiunile noastre ne-ar da posibilitatea să ducem cu un pas înainte chestiile de importanță ale clerului, poporului, bisericii și școlii noastre. Și ca să trec dela vorbe la făptuirea începutului de lucrare comună propun:

În sinoadele protopopești de primăvară ale Arhidiecezei și dacă e lipsă ale întregii provincii metropolitane gr. cat. să se ceară cu toată lăria ca preoțimea, în puterea art. de lege XIV—1898 §. 11 și a ord. minist. citată mai sus §. 55 să fie despăgubită de taxele fond. defic. de 80 resp. 40 cor. în chiar întregirea congruală.

N. Ticaciu, preot.

Cum s'ar putea promova instrucția și curățenia limbii noastre liturgice prin școlile populare?

(Continuare și fine).

Dar să vedem în fine că din ce s'ar suportă spesele împreunate cu atâtea controale? Spesele ce s'ar ivi cu subinspectorii districtuali, să se supoarte din un fond districtual protopopesc aume creat spre acest scop, care să se facă din următoarele cotizațiuni: 1. Fiecare preot și fiecare învățător să solvească anual la acest fond 1 cor. sau să dea odată pentru totdeauna 20 cor. 2. Fiecare biserică să solvească anual dela 1—5 cor

Bagă mâna în șerpar, scoase de acolo o pițulă și intră cătrănit în crișmă.

— Măi, cioara dracului! Îi va fi fost rușine să steie cu mine sub un coperiș? Zis-am eu: Alegeți pe dracu! Vă trebuie domni, veți vedea ce ve-ți păți cu ei?

— Numai ce-or zice oamenii, când nu m-or vedea pe acolo? Ce m-or mai batjocori! Las, vor zice aia ai mei, că eră tot cu deregătoriu, de gândeai, că-i jurat. Asta știu, că-i arată, că-i slugă la sat...

— Arată el moșu-său. Eu nu trăesc dela sat, dacă vreau, mâne mă duc.

Când svântase a doua porție eră cătrănit să moară. Ieși pe poartă și plecă cătră casă. Îi veni însă ceva în minte, se întoarse din mijlocul drumului și o luă pe sub streșinile caselor iarăș cătră cancelarie. Intrase încet în curte și se uită pe fereastră. Erău cu toții adunați. În frunte ședeă jupânul notarăș, apoi popii, învățătorii, un jandarm în în penzie și mai mulți pustalăi de ăștia. Și pargariu ca-n palmă. Simția Pătruț cum rădeau în lăuntru de el.

— Unde-i Pătruț? Ce-i cu Pătruț? Așa îmi place. Că nu mai puteai închide ușa de licăul ăla...

Înlăuntru închinău, și ca aurul se vedea vinul în păhare. Pătruț o luă îndărăpt cătră poartă, coti pe ulița Marcului și la casa cea dintăiu bătu în fereastră.

— Măi Tomo! Mă! Școală în pustia, doar nu te-ai și culcat. Școală și mergi la

domnu notarăș. Te-a chemat la un păhar de beaură. E tot comitetu acolo.

Cel trezit din somn nu se putea îmbracă destul de iute. Când ieși în uliță auzi încă glasul lui Pătruț, ce trezeă cine ști pe al câtelea din somn.

— Școală iute Tânase, școală și mergi la dnul notarăș, că te așteaptă. Îi tot comitetu...

Dnului notar nu-i venia să-si creadă ochilor.

Unul după altul veneau oamenii, dau bună seara, și fără multă vorbă se așezau după masă. La început se gândeă, că tot mai e de mâncare, vin încă este, rachiul e crișma cât coala — în sfârșit oameni de frunte sunt și aceștia și sunt în comitetul cemunal. Dar când văzū, că sunt caravană și că a pornit satu la el la cină, nu se putū răbdă se nu întrebe pe primar:

— Da pe ăștia cine i-a chemat aici?

— Nu d-ta? Întrebă mirat judele. De altcum nu-i nimica, le fac eu vânt îndată.

— Ba nu, zise notarul. Vin este destul. La jupâneasa am zis, să mai faci ceva de gură și cu o cale mă scap și de ei.

Mai aduse dl o masă, că erau cei mai mulți în picioare. Se așeză, care pe unde putea și își vedeau de gură. În curând o sfărmitură de pâne nu mai eră pe masă, așa o adunară. Nici lăcustele. Fără să mai aștepte gătiturile jupăneșei, scurseră și toată beaură de prin glăji. Veni apoi și jupă-

neasa cu un blid mare de pui fripți. Erău vre-o treizeci. Îi puse pe masă și până ai bate în pălmi, unu n-a mai rămas în blid. Oamenii noști scoaseră bricegele, puse fiecare mâna pe câte un puiu și își vedeau de treabă. Se și făcu o mare liniște, încât dacă n-ar fi plescăit lacom cu gurile oaspeții cei noi ai domnului, nu credea că ești la cină la un păhar de voie bună. Așa mănca comitetul ca de pomana. După asta se încinse apoi voia cea bună, încât Pătruț, care veni din nou la fereastra de cătră grădină, să vadă ce va fi, eră să plesnească de năcaș.

Se și sfârșiau toate bine, de nu întrebă curatorul neunit:

— Jupâne! Ai venit numai de acum De unde ai prăsit atăta pui?

— Că mai am zise dl notarăș. Mai am pentru odată. Adă corfa jupăneasă!

Jupâneasa deschise ușa la cămară și scoase de acolo o corfă. Oaspeții dlui se adunară în jur și nu le venea să creadă ochilor. În corfă mai erău vre-o zece capete de cioci. Eră domnu mare vânător.

— Doar nu-s ăștia puii dela masă? Întrebă cu groază popa Moisa.

— Ce? Carne mai bună mai curată ca asta...

Nu putū încheia, ce vrea să spună, că se porul tot comitetul cătră ușe. Ca un tropot de vite sunau călțunii de diferite mărimi pe sub poartă. Unul n-a zis — Sara bună! —

sau odată 20—100 cor. 3. Fiecare părechiă ce se cunună să solvească la fondul districtual protopopesc 30 fil. pre lângă cei 70 fil. ce să solvească la fondul școlilor mizere Arhidiecezane, total 1 cor. 4. Fiecare mirean inteligent să solvească după stare dela 50 fil. până la 1 cor. anual. eventual 10—20 cor. odată pentru totdeauna. 5. Fiecare părechiă sau familie supusă repartizării școlastice să solvească anual 6—10 fileri cari să se trimită fondului deodată cu taxele oficiale. 6. Din contribuiri benevole ale mecenajilor cari să interesează de progresul instrucției populare. 7. Din pedepse ce eventual s'ar dicta asupra învățătorilor neglijenți în îndeplinirea datoriunilor oficiale. 8. Din alte contribuiri diverse, precum concerte, petreceri, teatre, prelegeri populare ce s'ar țineă pentru augmentarea acestui fond. Toate aceste venituri cred cumcă ar fi de ajuns, pentruca din ele să se solvească diurnul și preiunctura respectivilor învățători aleși din partea despărțimintelor reuniunii și onorați cu distinsul oficiu, de a fi sentinela promovării limbii liturgice prin școlile noastre populare. Iar subinspectorii Arhidiecezani să fie salarizați din „Fondul cultural Arhidiecezan” prin ce s'ar ajunge însutit mai mult, ca și când din acea sumă s'ar ajuta câteva școale să nu fie închise, iar în sute de școale susținute de noi, ni-s'ar periclita limba liturgică.

E timpul suprem este oara a unsprăzece, ne arde lumina la degete și nu este permis a mai rămânea în nepăsarea aceea inertă cu carea ne caracterizează străinii. Pericolul a intrat în școlile noastre (acum a luat foc și arde), iar nouă nu ne este permis a aștepta în nepăsare crasă, să ni-să zică și nouă: „casa arde, baba se piaptână”. Acum trebuie dar să dezvoltăm activitate și nu mai târziu.

Să punem aceasta cestiune ca obiect

De abia la două luni se putu țineă comitet. Și atunci venira cei mai mulți răzimați pe băte și erau galbini și perțiți, de par'că veneau din groapă. Că îmi uitasem să spun, unul n-a scăpat să nu-l scuture frigurile batăr șase săptămâni.

Dar ziua aceasta de comitet n-a mai așteptat-o di notarăș. Când a văzut, că ce oameni proști sunt în satul ăsta, cari nu știu nici ce-i bun pe lumea asta, a zis cătră jupâneasa:

— Noi ar trebui să ne vedem de drum. Cu ăștia și așa nu putem hălădui. Acum is mănioși pentru cioci, de stau să mă ridice în slavă.

— Doar spusuți-am eu Piț, zise jupâneasa în limba Dniei sale, spusu-ți-am eu, când am venit. Cucuveica și cioarale de pe turnul bisericii, n-au fost semne bune.

Peste un ceas eră domnul iarăș încărcat într'un car cu toate ale dumnisale și urcă coasta, pe unde venise acu-s vre-o trei luni. Nu zise nici sănătate bună cătră mine.

— Proști ca noaptea. Să nu știe ei ce-i bun, zise încăodată din vârful dealului, apoi cobori la vale și nu se mai văzu.

Până atunci jos în sat fierbea tot. Comitetul cerea să fie pedepsiți cei vinovați, cari și-au bătut joc în felul acesta de aleși satului. Înaintea cancelariei eră adunat poporul și strigă pe întrecute, ca sa-și deie comitetul mulțumita din slujbă, dacă a adus așa o rușine asupra satului.

de discuție în sinoadele noastre districtuale, să dezbaterem cestiunea cu deplină seriozitate, deamă de cauza sfântă care o susținem, iar în sinodul nostru protopopesc să luăm act despre aceasta dezbateră, prin un concluz, să recercăm și celelalte districte protopopești, ca aceasta chestie inomise necesară să o discute și ele. Să cerem dela Venerata noastră superioritate bisericască, ca acum cât mai curund în sinodul mixt sau congresul Arhidiecezan — a cărui ținare Esceiența sa bunul nostru Mitropolit ne-a promis a-l esopera — să se pună aceasta cestiune ardentă la dezbateră, să se creieze posturile de subinspectorii coajutori Arhidiecezani, iar încât „Fondul cultural” nici pe lângă darul princiar a lui: Vasile Stroescu, nu ar ajunge la un milion de coroane, să se decidă un arunc obligator cultural de cel puțin un percent după salar sau venituri pre unul fiecare din Arhidieceză, care sumă să augmenteze donațiunile făcute până aci de bună voie.

* * *

Cuget fraților în Hrs. cumcă după modesta mea părere v-am arătat în parte modalitatea, prin care am putea ajunge la promovarea instrucției în limba maternă la școlile noastre populare elementare. În parte zic! căci o temă atât de vastă din toate punctele de vedere pedagogice — didactice, nici nu să poate cuprinde în cadrul unei disertațiuni. Ma și scopul acestei disertații este numai modalitatea aplicării, unui control mai sever la școlile noastre populare. Ceice știu și alte modalități sau mijloace potrivite pentru ajungerea scopului sublim, și s'au format alte idei ducătoare la scop, pună-le sub discuție, căci ideile sunt ca aurul numai dupăce trec prin focul intelectului să cristalizează.

E drept și aceea că aplicarea controlului

În sfârșit ieși judele din cancelarie și vesti, că cei vinovați sunt pedepsiți. Notarul și-a dat mulțumită, iar pe pargariu l-au ridicat din slujbă.

— Nu ne mai trebuie nici un comitet. Merge-ți după cioci. Ne-ați făcut de minune. Afară cu comitetul! Strigă mulțimea, ca nehună.

— ăștia să ne chivernisească banii satului, cari nu cunosc puii din cioci? Cu băta ar trebui să-i scoatem din cancelarie. Așa rușine!

— Oameni buni eu îmi dau mulțumita ieși unul din cancelarie, apoi porni cu capul plecat printre oameni.

— Bine, bine! Dar ceialalți? Mergeți la cioci nu la cancelarie!

Intr'un ceas unul n-a m-ai rămas în comitet.

Nu mai pargariu radea în taină acasă.

Dar mult nu îi ținu nici lui voia bună, că într'o seară îl prinse vre-o patru — până azi nu știe cine — și i-au dat o sfântă bătaie. de o lună nu s'a putut întoarce de pe o coastă pe ceialaltă. Dar a trecut și asta. Când ajunse iarăș printre oameni, se bătea cu fală în piept și zicea cătră comitetul ăl nou:

— Cu mine a-ți avut noroc, de sunteți, ce sunteți.

în forma proiectată de mine, e un lucru împreunat cu mari greutate și considerabile spese; dar având în vedere rezultatele frumoase și nepreșuite ce le-am putea obține pe terenul instrucției și deșteptării poporului nostru, totuși ori cât de grele să fie acelea, trăbue să facem tot posibilul, ca să le punem în praxă.

Atunci mult preste 10—15 ani ne-am uimi de progresele uriașe ce s'ar realiza, și așa legea Apponyană carea ne-a îngrozit la început, ar fi numai stimulul, care precum din Saul a făcut apostolul popoarelor: Paul, în tocmă și din învățătorii noștri, ar face apostoli adevărați ai luminării și deșteptării poporului român.

În acest caz preoțimea împreună cu învățătorii au făcut destul datoriunii noastre cardinale: de a pune bază solidă nizuinții Asociațiunii noastre culturale, carea prin introducerea bibliotecelor ambulante populare și edarea cărților folositoare, să străduiește din reputeri, a desvolta gustul de citire în popor, ca așa pătruși de dorul cultivării proprie prin carte cu pași repezi să mergem înainte. Prin modalitățile mai sus arătate am mai contribui foarte mult și la aceea, ca poporul nostru român, care dela firea lui este isteț și deștept. să poată ajunge cu toată securitatea pe popoarele conlocuitoare, în cultură și bunăstare materială, pre lângă conservarea intactă a curățării limbii noastre liturgice.

Romul Ramonțian,
paroh.

Nunțiu Apostolic. Dupăcum se știe fostul Nunțiu Apostolic în Viena E. Sa Mons. *Granito di Belmonte*, la rugarea sa, a fost dispensat din partea S-tului Părinte dela conducerea mai departe a acelei sarcini distinse. În locul său a și fost numit zilele aceste Mons. *Alexandru Bavona* nunțiu Apostolic în Brazilia.

E. Sa Mons. *Granito di Belmonte* urmând exemplul înaintașilor săi, în tot timpul funcționării sale la Viena a arătat o deosebită simpatie față de Biserica noastră.

Constatând aceasta cu cea mai mare recunoștință, simțim o rară plăcere întru a putea publică în traducere românească următoarea scrisoare adresată de Escelența Sa cătră P. S. Episcopul Orășii-mari Dr. Demetriu Radu, drept răspuns la epistola prin care acesta îi mulțumise în termeni călduroși pentru spriginul eficace și ajutorul puternic ce l'a întins pururea cu promptitudine Bisericii noastre întru apărarea intereselor și a drepturilor sale. Iata scrisoarea din vorbă:

Ilustrisime și Reverendisime Domnule!

Înplinindumi-se misiunea concretă mie din partea Sfântului Părinte, în momentul depărtării mele din imperiul austro-ungar, îmi causează o mare bucurie și î-mi implinesc o datoriună prea plăcută, când Te salut din inimă

T.

Ilustrissime și Reverendissime Dle, și astfel îmi pot manifesta sentimentele mele de cea mai profundă recunoștință.

„Și-ntr'adevăr, și de mai înainte în decursul timpului ce am petrecut în acest imperiu, cunoscută mi-a fost mie alipirea mare a Ta către Sfântul Scaun Apostolic, și în totdeauna Ți-am laudat și admirat zelul înfocat și nizuința întru apărarea și păstrarea drepturilor Bisericii, dând mulțumită Dlui pentru munca și ajutorul Tău, cu care în împlinirea dregătoriei mele mi-ai fost spre mare ajutorință.

„Pentru aceea nu voi înceta nici când a-mi îndreptă rugăciunile către cel Atotputernic, ca să Te binecuvinteze cu darul său cel sfânt, dimpreună cu turma concrezută Ție, pe care să o apere să o sfințească!

Salutându-Te deci cu sentimentele celei mai profunde venerațiuni, rămân etc. etc.

Oroncoă politică. De câteva zile se desbate înaintea Curiei petiția dată de alegătorii avocatului Dr. Iuliu Maniu, contra mandatului lui Mayer Ödön, ales la Vinț, grație presiunii oficioase și a celor mai mari ilegalități. Sentința se va da poate numai azi și se crede, că se va permite dovădirea.

La Șimleu s'a făcut alegere de deputat pentru locul rămas vacant prin moartea lui Ugron. Au candidat Barabás, kossuthist, Keller, guvernamental, și Dr. Victor Deleu, naționalist român. Alegătorii români deși în minoritate s'au purtat foarte brav și dacă Keller nu se retragea pela amiazi, alegerea lui Barabás era problematică. La încheierea alegerii Deleu căpătase 917 voturi, Barabás 1301. — Felicitările noastre alegătorilor români din cercul Șimleu.

Joi s'a ținut la Arad o mare adunare populară, la care au luat parte numărös public, foarte mulți țărani, chiar și din depărtări mai mari. A presidat Dr. Ștefan Pop, avocat Arad. Cel dintâiu a luat cuvântul adv. Dr. Aur. Vlad, care a vorbit asupra situații politice, — la chestia limbii românești a vorbit Dr. Vas. Lucaciu și Vas. Goldiș, iar în chestia votului universal Dr. Victor Bontescu. Discursurile ținute în un ton cald și însuflețitor, au fost ascultate cu multă atențiune, și oratorii au fost mereu aclamați. La urmă se primește o moțiune prin care se protestează contra actualului sistem de guvernament, care calcă în picioare drepturile naționalităților din patrie. Cer respectarea așezămintelor bisericilor române, ocrotirea intereselor economice ale țaranului român și introducerea votului universal, egal, secret și după comune.

Aot de mulțumită.

Ilustritatea Sa dl prepoșit I. M. Moldovan a avut bunătatea să dăruiască la fondul casei împreună cu hală de vânzare inițiat de societatea meseriașilor români din Blaj — suma de cor. 200.

Comitetul societății să simte plăcut îndatorat ai aduce și pe aceasta cale cele mai călduroase mulțumiri.

Blaj, la 17 Februar 1911.

Gavril Precup,
prezident.

Nr. 9—1911.

Convocare.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj, își va ținea adunarea generală *Duminecă în 26 Februarie 1911. la 3 oare d. a. în localul Casinei române.*

Invităm la aceasta adunare pe toți membri și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Prezentarea rațiunilor de pe an. 1910.
4. Alegerea comisiunilor, a) pentru cenzurarea raportului general, b) pentru cenzurarea rațiunilor, c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor dela membrii vechi.
5. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
6. Eventuale propuneri.
7. Verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, la 12 Februarie 1911.

Cornelia Deac,
prezidentă.

Traian German,
secretar.

Noutăți.

Din dieceza de Orade. La parohia frun-tașe Șiria (Világos) în locul repanzatului paroh protopop *Marcu Păscuț* este numit *Victor Gitta*, fost paroh în Popbicău. Felicitările noastre.

Trei Sfinți. Serbările scolilor noastre dela Trei Sfinți s'a ținut și anul acesta cu solemnitățile obicinuite. A pontificat în catedrală directorul gimnazial cu o asistență numărösă de profesori, după care a urmat ședința festivă în sala de gimnastică pe lângă următorul program:

1. „Marșul tinerimii“, orchestra gimnazială, cond. Emil Chețian cl. VIII.
2. Episcopul Petru Pavel Aron de Bistra, dizertație de A. Pescariu cl. VIII. gimn.
3. „Rugăciune“, de I. Mureșian; corul gimn. cond. Rimbaș Rom. cl. VIII.
4. „Ispitirea pe munte“, de D. Nanu; decl. de Ioan Pop cl. VIII. gimn.
5. „Krisztus Pilátus elött“, de Szász K.; decl. de Ioan Groze cl. VII. gimn.
6. „Puturiu III.“ orchestra gimnazială.
7. „Vita S. Basillii Magni“, rostită de Ioan Modrigan cl. VIII. gimn.
8. „Călărețul“, poezie de V. Alexandri; corul gimn.
9. *Τὸν Χρυσόστομον ὁμιλία* IV., rostită de Aron C. Demian cl. VIII. gimn.
10. „Vals-intermezzo de Lehár“, orh. gimn.
11. „Die Bürgschaft“, de F. Schiller; decl. de Mircea Pop cl. VII. gimn.
12. „Marș final“.

Toate punctele din program s'au executat precis și bine. La urmă Exce-lența Sa dl Mitropolit a îndrumat publicul prezent la cruțare și jertfe, virtuți așa de alese ale întemeietorilor acestor școale fără de cari nu numai că nu putem pro-greșă, dar nici instituturile de cultură, ce le avem nu le putem susține.

Sara a fost obicinuitul bal al stu-denților, la care am și observat mulți străini. Voia bună și petrecerea a ținut până în zori. Aranjier suprem: Ilie Mun-tean cl. VIII.

La fondul casei împreună cu hală de vânzare administrat de „Societatea meseriașilor români din Blaj“, au intrat următoarele contribuții: Tiberiu Popescu, directorul gimn. Târgu-Jiu 11:50 cor., Vasile Mihailescu, profesor Craiova 7 cor., Dr. Iuliu Florian, preot militar Cluj, Dr. Ambrosiu Chețianu, Vasile Moldovan, preot Bicaz. V. Maior director de bancă D. Săumărtin, Ioan Raica, tinichigiu Blaj, Nicolae Feru, Bobâlna câte 5 cor., Dr. Oct. Prie, profesor 10 cor., Arion Popa, protopop Reghin, 4 cor. Iosif Șipoș, argășitor Reghin 2 cor., Dumitru Pop. Inv. Fărăgău G. Simonis Reghin, Dr. Bologa, directorul școlii civice, Sibiu, Dumitru Comșa, prof. sem. în penziune, Sibiu, Ioan Henteș, asesor Sibiu, Dumitru Câmpian, asesor Sibiu, Dr. Onisifor Ghibu, coreferent școlar Sibiu, Dr. A. Crăciunescu, profesor seminarial și Benjamin Rus, preot Suceag câte 1 cor. Marimoșii dăruitori primească mulțumita comitetului.

Aviz Intr'o comună mare de preste trei mii locuitori din Bănat, care se află în stadiul dezvoltării și a înfloririi, cu un orașel cu târguri renumite în vecinătate, unde românii sunt în număr de preste 2 mii, și unde până acum abea 2—3 măestrii români se află, și ar fi mare lipsă de un măsar, bărdăș ori croitor, cari cu sirguință ar putea să și asigure un venitor frumos se caută — ca la caz, dacă ar putea împlini cantoratul la biserică gr. cat. să se adreseze la administrația foii „Unirea“, de unde va primi adresa. Oficiile parohiale sunt rogata a se interesa de cauză. *Curatoratul.*

Rectificare. În Nrul trecut al „Unirei“ la rubrica „Cronica Blajului“ în raportul despre adunarea generală a societății meseriașilor din Blaj din greșală nu s'a cules totalul averii societății, care face 11,216.62.

la spre știință, că în contra catarului (troahnei), răgușelei și flegmei întru adevăr este eminent Elza fluidul lui Feller. Ne-am convins la durerea de piept și gât, că întru adevăr este vindecător, și are efect alinător de tusă și e reimprespetător. Duzina de probă 5 cor. 2 duzine 8 cor. 60 fil. franco. Singurul pregătitor este Feller farmacist, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

Frideric Caspari, proprietarul primei pepinierii din *Medgyes pe Târnave* n'a cruțat nici spese nici osteneală ca să și aducă altoii și viță cu rădăcină la cea mai frumoasă dezvoltare. Cu deosebire este a se aminti că în acest an perenospora a pășit în așa mare măsură, încât de timpuriu a despuiat vița și altoii de frunzișul lor, făcându-i nefolosiveri pentru plantat. Este de însemnat că susnumita pepiniară lucrând cu mare grije și zel i-a succes a învinge plaga și a și ținea altoii până toamna târziu cu frunzișul deplin, așa că este o priveștițe pompoasă a ovedea și ar fi de dorit ca nu numai vierii ci și societățile de viniceri (vințelari) să cerceteze această pepiniară, ca să se poată convinge în persoană despre starea admirabilă a altoilor și despre marea valoare câștigată prin învingerea de timpuriu a perenosporei.

Posta Redacțiunii.

Dlui R. în C. Notița stereotipă, ce s'a ados la articolul dlui Dr. Rusu, în numărul trecut al ziarului nostru, are un singur înțeles: acela că articolul răspuns nu privea direct foaia noastră căci articolul din „Telegraful R.“ era adresat confrăților dela „Cultura creștină“. Cât pentru fondul articolului, se înțelege dela sine, că îl iscălim întru toate.

Partea literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

5

Cum-cum?... Dar tu te-ai bătut? —
întreabă bătrânul Dlugolas.

— Se înțelege, că și eu. Tatăl totdeauna ține parte copilului său, iar eu am apărut pe Zbisko. — Astfel toți patru ne luptarăm. Ne priviră toți oaspeții și stăpânul casei la care eram găzduiți. — Invoiala ne-a fost așa: invingătorul primoste, trăsurile, caii și servitorii celui învins. Și îndurarea lui Dumnezeu ne-a favorizat pe noi. Am învins pe cavalerii din Friza. E drept, că a trebuit să ne punem toată puterea, fiindcă și ei erau viteji curagioși și dedați la luptă. În schimb a fost bogată și prada ce-am câștigat-o. Patru căruțe bine încărcate, trase de câte doi cai, patru armăsari frumoși, câțiva servitori și două armături întregi: îmbrăcăminte de zale, scut, sabie, coif și alte cele. Într-o ladă legată cu chingi tari de fer am aflat multe veșminte frumoase și scumpe și acolo am aflat-o și pe aceea pe care o poartă Zbisko.

După istorisirea aceasta cei doi nobili din Cracovia și ceialalți cavaleri de curte priviră cu mare respect pe Mazko și Zbisko, iar Obuch Dlugolasi, care ajunsese să vadă multe lupte, observă repede:

— Se vede că sunteți oameni luți amândoi și vă pricepeți bine la bătaie. Acum credem și noi, că tinărul ăsta va câștiga cele trei buchete de pene de păn.

Mazko surise.

În momentul ăsta sosiră noi servitori din claustru aducând iarăși vin, deale mîncării, ouă și cărnaț afumat. Mirosul cărnațului fript se împrăstie prin toată casa. Oaspeții nu doreau acum altceva decât să se pună la masă și să guste din bucatele aduse de servitorii din claustru.

În fruntea mesei s'a așezat principeasa, lângă mica Danusie și, la dorința principesei, lângă Danusia ocupă loc Zbisko.

După ce s'au așezat cu toții, principeasa se adresa lui Zbisko cu cuvintele:

— Acum se cuvine, ca să mînânci cu Danusia dintr'o farfurie, dar să grijesti ca nu cumva — sub masă — să o calci pe picior, cum sau îndatinat să faci ceialalți cavaleri.

Zbisko răspunse surizând:

— Asta nu voi face nici acum și nici mai târziu, când va fi a mea și când voi fi robul inimei ei. — De altcum nici n'aș putea-o atinge cu piciorul, căci e mică și n'ajunge cu picioarele la pământ.

— Asta-i drept! — răspunse principesa, abia surizând, — dar mă bucur că ți-am spus, căci văd, că ești om de omenie.

Apoi urmă o tăcere adâncă; toți erau ocupați cu mîncarea. Cele mai bune bucăți, Zbisko le puse pe farfuria Danusiei, dar s'a îngrigit și de el și mîncă cu mare apetit. Danusia se simțea fericită văzând, că o servește un cavaler așa de frumos și surizând de bucurie cocheta, când cu principeasa, când cu Zbisko.

După masă servitorii adunară farfurile și umplură pocalele cu vin bun și vechiu. Și ca beutura să alunece mai bine, se apucară de spart la nuci și la alune. Zbisko îmbia din nucile curățite de el, când pe principesa, când pe Danusia. Era în adevăr un cavaler mare de 'l îndrăgi chiar și principesa, care întorcându-se către Danusia o întreabă:

— Te bucuri Danusie de cavalerul ăsta?

— De sigur! — răspunseră fata, cu bucurie.

Și într'aceea l'a atins lin cu mâna pe cavalerul Zbisko și ca și când s'ar fi rușinat întreabă sticloasă:

— Dar oare și mâne va fi ai meu?

— Și mâne și duminică și totdeauna până la moarte! — răspunse Zbisko.

Masa ținu timp îndelungat, căci după nuci oaspeților li-se servi prăjituri cu stafide. La urmă cavalerii ar fi dorit să danseze, iar unii ar fi voit, ca Danusia să-i delecteze cu vocea ei dulce. Pe Danusia însă o cuprinsese somnul. Dar se reculese repede, se ridică și frecându-și ochii somnuroși privi cu ei când la principeasa, când la Zbisko, dar la urmă tot nu putu răzbi. O cuprinsă somnul și plecându-și capul pe umerii lui Zbisko, adormi în curând, ca un înger.

— Doarme? întreabă principeasa.

— Doarme mărită principesă, răspunse Zbisko. Și când doarme mi-se pare cu mult mai frumoasă.

Nici nu s'a mișcat ca nu cumva să o trezească. Danusia adormise greu. N'a trezit-o nici șgomotul și larma din odaie și nici cântările studenților executate cu mult tact. Ea dormea liniștită și i-se deschise și gurița. Și numai atunci sa trezit, când s'a ridicat întreagă societatea și-au strigat cu toți:

— Să mergem la misă, la misă!

— Pentru mai marea glorie a lui Dumnezeu să mergem toți pe jos, — zise principeasa.

Și luând pe Danusia de mână, ieșiră mai întâi pe ușă, urmate de întreagă suita.

Pe încetul s'a făcut ziuă; în zarea curată din răsărit strălucea o lumină verzie-roșetică. Dinaintea luminei ce apărea din ce în ce mai curată luna palidă se grăbi pe încetul spre apus. Bolta cerului s'a înroșit și natura întreagă s'a trezit din somnul ei de peste noapte.

— Dumnezeu ne-a dat un timp frumos — ziseră cavalerii, — dar e sigur, că va fi o călătorie înăbușitoare.

— Acum am scăpat de năcaz — zise Dlugolas. Nu face nimic; ne vom odihni în claustru, iar în Cracovia vom ajunge numai de către seară.

— Sigur că numai după prânz vom ajunge acolo. Măcar în zilele de azi ce prânzuri bune se mai servesc la curte! D'apoi încă la botez?...!

— Și ce frumoase sunt jocurile gimnastice și celea cavalești, cari să petrec după prânz!

— Sunt curios, va fi acolo și cavalerul Danusiei?

— De sigur va fi acolo. E un tinăr brav. Auzit-ați ce-a făcut cu cavalerul din Frizia? Cu toate că eră mai bătrân decât el cu trei ani.

— Ori doar doresc să se înroleze la curtea noastră... Uitați-vă numai cât de serios se sfătuesc.

De fapt au ținut consfătuire. Bătrânul Mazko nu se prea vedeă mulțămît cu ceea ce se petreceau. Chiemă pe Zbisko mai la o parte și începî a-i povesti:

— Eu ți spun sincer adevărul, întreagă afacerea asta nu-i de tine. Mie mi frământă creierul alte planuri. Eu mă voi sili pe ori-cale să ajung în fața regelui. Poate mă va dărui cu ceva: cu vre-o cetate sau vre-un castel. Asta înșamă ceva. Sperez, că cu ajutorul principesei mi va succede mai ușor. Un lucru e sigur: pe Bogdaniec îl voi rescumpără. Averea de mainainte a tătanilor noștri, iarăși va fi a noastră. Dar de unde să ne câștigăm jobagi? Abatele de sigur nu va lua pe aceia pe cari, ia colonizat acolo. Și cum vom lucra pământul cel mult fără jobagi? De aceea ascultă ce-ți spun. Tu vei fi silit să mergi la principele Vitold și să te lupți în contra tătarilor. Dacă războiul se va începe înainte de botez, atunci nu întârzia mult, ci pornește cât mai îngrabă. Și ce folos să și aibi din jocurile cavalești și din emulațiunile de gimnastică? Ști tu bine ce darnic e principele Vitold, care de altcum te cunoaște bine. Și dacă te vei lupta vitejește, de sigur te va remunera cu daruri mari. Și pe deasupra poți să-ți câștigi o mulțime de prinsonieri. Tătarii aint ca furnicile de mulți, numai trebuiesc prinși. Dacă ai putea să aduci cu tine bătăr cincizeci de prinsonieri, am stărpi cu ei pădurile ș-am sparge ogorul... Într'un minut ne-am face bocotani... Până când însă, faci copilării cu Danusia, nu câștigăm nimic. Dacă vei merge însă în potruva tătarilor, te vei reîntoarce acasă cu prăzi bogate.

— Ah, ce mai vorbești! Cel mult dacă vei prinde tătari de aceia, cari se pricep numai la cai, și cari se nutresc cu lapte și care de cal. Ce pricep sălbaticii tătari la arat și la sîmănat? Ce vom face cu ei în Bogdaniec? Ș-apoi eu am promis Danusiei trei buchete de pene de păn, și oarecum le-aș putea câștiga acestea?

— Ai făcut o comedie când ai făcut promisiunea și vei face prostie chiar, dacă o vei și împlini.

— Dar unde-mi va fi cinstea mea de cavaler și nobil, dacă nu-mi voi îndeplini promisiunea? Ori doară tu nu dai nimic pe cinstea omului?

— N'ai făcut așa și cu Ryngalla?

— Ryngalla a înveninat pe principele... Iar călugărul m'a absolvat de votul ce l'am făcut. Mă va absolve și abatele din Tynece. Și el o va putea face cu mult mai bine decât călugărul acela despre care nu știm nici cine-i.

— Eu însă nu doresc să mă absolve de vot.

— În adevăr? Și ce va fi cu noi? — întreabă Mazko, care numai cu greu își putu înfrîna mânia.

— Ce va fi cu noi? — D'apoi tu vei merge la principele, căci eu nu merg. Astfel chestiunea va fi terminată.

(Va urma).

FOCUL SACRU.

Legendă din Siena veche, de I. Jürgenson.

Trad. de Ioan Popu.

(Continuare și fine).

Iubite suflete, în numele Părintelui celui atotputernic, care te-a creat; în numele lui Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care a suferit pentru tine; în numele Spiritului Sânt care s'a coborât peste tine, despărțește-te de lume... Doamne nu-i lua în seamă păcatele lui din tinerețe și te îndură spre el. Să fie lângă tine arhanghelul Mihail, principele oștirilor cerești; să vină toți îngerii și să te conducă în Ierusalimul ceresc... Doamne, mă rog să faci ca sufletul lui să se bucure de vederea feții Tale, și iartă-i păcatele ce le-a făcut în vins fiind de patimi. Căci și dacă a păcătuit, nici când nu s'a lăpădat de Tine, Tatăl, Fiul și Spiritul Sânt, ei a crezut în Tine și te-a adorat ca pe unul, care toate le-ai creat!

Astfel s'a rugat preotul. Și după ce a tăcut, au început să se roage învățaceii, chemând într'ajutor toate puterile cerești...

Acum se apropiă ceasul acela îngrozitor dela care atârna totul pe vecie...

S'iau început să-l atace toate cetele întunerecului. Au cercat să-l amăgească cu fel și fel de fantasmе și astfel să-l poată eufunda în abizul peririi. Păcatele vechi, de cari nici când nu și-a adus aminte, acum apar din nou și li strigă:

— Ai fost păcătos și acum nu mai poți afla îndurare. Dumnezeu te-a urit și și-a întors fața dela tine, injură-l deci și mori, căci și așa ești al nostru!

Și duhurile necurate în tot chipul cercau să-l ducă la peire...

Și s'a întunecat fața lui Giovanni. Mâna dreaptă și-a ridicat-o amenințând, parcă s'ar lupta cu niște dușmani. Și de sute de ori a strigat:

— Doamne, am păcătuit, îndură-te spre mine!

Și-a împreunat apoi mâinile spre rugăciune, și a început să rostiască cuvintele, ce să cântă la biserică, în Vinerea patimilor, până sărută crucea:

— Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte Fără de moarte îndurate spre noi.

Iar Francesco Vicenti, tremurând, a luat Evangelia Sf. Ioan și a început să citească din Patimile Domnului Hristos.

Și îndată fața lui Giovanni s'a înseninat, A început să strălucească așa de tare, încât să pară, că e mai puternică lumina și decât a soarelui, iar Francesco cetia cu încredere, căci prietnii și învățătorul său a invins. Și chiar în momentul acela când Francesco a citit cuvintele: Părinte în mâinile tale îmi dau sufletul, Giovanni Colombini și-a plecat capul și și-a dat sufletul.

XII.

Învățăceii în coșciug au adus trupul lui Giovanni la Siena. Aici l'au așezat în mijlocul bisericii Santa Bonda chiar înaintea altarului principal.

Vestea morții îndată s'a lătit în întreg orașul și fiecare să grăbiă la Santa Bonda să-l vadă.

Și-a venit la biserică și o femeie bătrână, îmbrăcată în negru. Toți îi fac loc să intre. Este Biagia, femeia fericitului repau-

zat. Dar ea nu vede pe mine. Merge de-a dreptul la catafale, se pune în genuchi și începe să sărute fața, mâinile și picioarele mortului.

— O, bărbate dragă, — strigă ea — de doisprezece ani nu te-am sărutat și acum astfel trebuie să te văd. Astfel trebuie să-ți văd ochii ce atâta au plâns pentru cel restignit pe cruce. Astfel trebuie să-ți văd buzele cari n'au vestit decât cuvântul lui Dumnezeu; mâinile cari s'au înscortogăit pentru că au suferit frig, au lucrat, au îngrijit bolnavii și le-au curățit locuințele. Astfel trebuie să-ți văd picioarele, cari așa de mult au suferit, umblând pe drumuri lungi, prin bruji și spini. O, trupule, aspru ai fost față de tine pentru Isus Hristos! O, dragă Colombini, în sufletul tău nici când nu s'a salăsluit înșălăciune, și acum ai dobândit răsplata după care te-ai năzuit. Ai vestit numele sfânt al lui Isus Hristos și acum poți muri fericit Dragul meu Giovanni, nu te plâng pe tine ci pe mine. Tu acum vei trăi în veci, dar eu rămân singură și ce voi ști face? Căc, deși am fost departe unul de altul, totuși am știut, că ne aflăm pe același pământ și ne acopereă aceiași boltă cerească, și te aflam ori unde, ba ai venit și la mine acasă, mi-ai bătut în ușă și eu iarăși te-am putut vedea, iarăși și-am putut auzi glasul, iarăși m'am bucurat că-ți pot vedea ochii, iarăși mi-ai suris. Acum însă pot să umblu tot pământul, căci nu te voi mai afla și cu prietnii tăi nu vei mai veni la mine, nici nu-mi vei mai zice: „Biagia mia!“ Gera și ochii și-s'au închis pe vecie, iar urechile nu vor mai asculta tânguirile mele. Oh, este oare în întreaga Siena, o femeie mai nefericită decât mine?

Astfel se tânguia Biagia și împreună cu ea și Catarina Colombini. Și plâneau și fetele și feciorii, mamele și văduvele din Siena.

În ziua următoare, episcopul Sienei a săvârșit actul înmormântării. Și toți sfetnicii republicii, cu lumini în mână, stau împrejurul catafalcului. Și l'a petrecut la groapă întreg orașul.

Și deși au trecut sute de ani de atunci peregrinii încă și acum îngenunchiază la mormântul lui Giovanni Colombini și în fiecare an, pe la sfârșitul lui Iulie, Siena prăznuiește amintirea acestui comerciant, care și-a dat toată averea, numai să câștige fericirea cerească, și și-a dat chiar și viața, consumându-l cu totul, focul sacru al iubirii.

Bibliografie.

A apărut:

Antologionul sau Mineiul tomul I., carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Vatra familiară. Îndemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. **Prețul 30 bani.**

Posta Administrațiunei.

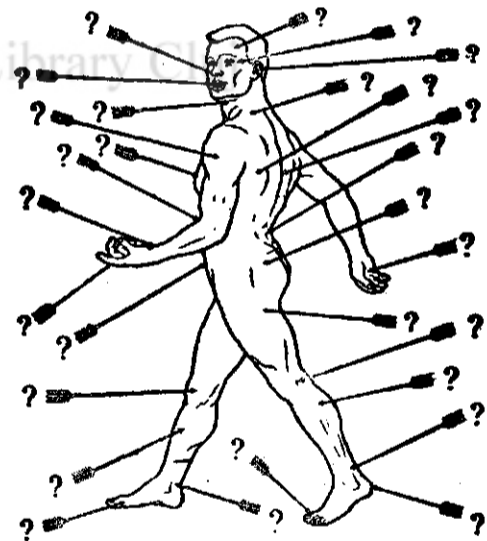
Gb. B. Bikszád a chitat abonamentul până în 1 Iunie 1911. Nireș pe 1911. Ormenișul de Câmpia pe 1911. G. H. Gherla pe 1911 sem. I. Jucul inferior pe 1911 sem. I. Aug. O. Somoșodorheiu pe 1910. G. V. Inoc pe 1911 sem. I. M. Ludoș pe 1910 sem. II. Oasonul mare pe 1911. Afintși pe 1910 sem. II, și 1911 sem. I. Năsăud Reun. lect. pe 1911 sem. I. Sibiu pe 1911 sem. I. Mineiu pe 1911. Felsősebes p. N. Sajó pe 1911, Mădarász pe 1908 sem. II. și 1909 sem. I. Alsóvisó pe 1910 Ghimesfăget pe 1911 Bosna pe 1909 Cosniciul de jos pe 1910 Ochalul român pe 1910 sem. II. și 1911 sem. I. Teșis pe 1911 sem. I. Orăștie pe 1911 Lechința de Murăș pe 1911 sem. I. Veseș pe 1910 Săscior (Făgăraș) pe 1911. M. Ny. Orade pe 1911. Reghinul mag. pe 1911 Mocira pe 1909 Parța până în 30 Iunie 1911 Lupeni pe 1911 Sighet pe 1910 sem. II. Crivobara pe 1909 și 1910 Barul mare pe 1910 Alecuș pe 1910 Boinești pe 1910 Hațeg pe 1911 Borgo-Bistrița pe anii 1906 până la finea 1910 Ocnășugataș pe 1911 sem. I. Mihalț pe 1911 Rudabaiu din 1 Iunie 1909 până în 1 Iunie 1910 Șiria pe Iuliu—Septembrie 1909 Dr. L. P. Abrud pe 1911 Fr. H. Deva pe sem. II. 1910

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

Redactor responsabil: Augustin Gruția

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegey).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, viudecător, înțează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțea, dureri de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgărçiuiri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețea, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 15—30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).

Prima pepinerie de viță de vie pe
Târnavă.

Proprietar: *Frideric Caspari*

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai
deamnă de încredere și mai bogată în
specialități de viță de vie, liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite
specialități, se garantează verita-
bilitatea speciei.

Binevoii a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de re-
cunoștință din toate părțile Țării; de
aceia fiecare proprietar de vie, înainte
de a-și face comanda, poate să se asigure
dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre
vrednicia de încredere necondi-
ționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 12-20

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei
măgărești nu cumpărați altceva decât
gustoasele

Caramelle pectorale

de alui **Kaiser** cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și
privati garantează pentru
succesul sigur.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri;
cutie cu 60 fileri se află la: **Carol**
Schiesl farmacist Blaj.

(98) 13-22

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu.
Tractează despre structura și funcțiunile orga-
nelor omului. Medicina uzuală și de urgență
vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri,
asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nevrose,
ipnotism, medicamente, plante medicinale,
pansamente, igiena generală, alimente de
beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena pre-
ventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena
curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și
satelor, ape minerale, idroterapie, băi, elec-
tricitate, exerciții, gimnastică etc.

Este indispensabil pentru fiecare casă. —
Costă 14 cor. franco.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință:
Vergură Maria de-Mariaczell,
în decurs de 30 de ani într'atât
s'au răspândit încât nici într'o
casă nu pot lipsi. Cu neajuns
efect se folosesc aceste picuri
în contra stricării stomacului, a
arsurii de stomac, a incuierii
scaunului, sgarciului de stomac
și cap, a vomării, insomniei, ane-
miei ș. a.

Se află de vânzare în toate.

farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fil
Pontru 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80
dacă se trimit banii înainte, le speează franco:

farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care
reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell,
precum și la pachotarea roșie și a subscrierii
care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(3) 6-25

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő**
könyvecské — **Indice pentru școlile popo-
rale primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la **Librăria semi-
narului teologic greco-catolic din Blaj—Ba-
lázsfalva.**

În **Librăria Seminarului teologic gr.-cat.**
din Blaj se află de vânzare **Calendarul**
„**Minerve**“ cu 1 cor. 25 fil. + 20 fil
porto postal.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului „ARINA“
societate pe acții, în sensul §-lui 20 din statute
se invită la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Sânișlau la 2 Martie 1911 st. n.
la 11 oare înainte de amiază în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Constituirea biroului în sensul §-lui 28 din statute.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere împreună cu stabilirea bilanțului pe 1910 și împărțirea profitului curat.
3. Votarea absolutului pe anul 1910 pentru direcțiune și pentru comitetul de supraveghere.
4. Alegerea a 2, eventual a 3 membrii în direcțiune.
5. Alegerea a 5 membrii în comitetul de supraveghere.

6. Stabilirea salariului, a marcelor de prezență și a cheltuielilor de călătorie pentru membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghere pe anul 1911.

7. Modificarea statutelor.

8. Eventuale propuneri.

Sânișlau, în 28 Ianuarie 1911.

Direcțiunea.

*) În sensul §-lui 23 din statute la adunarea generală au vot numai acei acționari, cari cu cel puțin 3 luni înainte sunt trecuți în registrul acționarilor și ca atari cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală și-au depus acțiunile sale la cassa institutului, sau la locurile designate spre acel scop de direcțiune.

Pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere s'au designat în acest an, respective au fost rugate institutele: „Albina“ filiala Lugos, „Aurora“ Baia-Mare, „Biho-reana“ Oradea-Mare, „Chioreana“ Șomcuta-Mare, „Sâtmăreana“ Seini, „Silvania“ Șimleu, „Vulturul“ Tâșrad.

(20) 1-1

Active

BILANT

Passive

Cassa	6808.20
Cassa de păstr. post.	524.43
Giro-Conto și la alte bănci	2723.36
Escompt	339311.—
Imprumuturi hipotecare	31777.—
Impr. pe oblig.	16524.—
Cont-curent	32017.93
Immobile	18000.—
Efecte	3800.—
Depozit de lemne	5602.—
Spese de fondare	891.07
Mobilier	1524.71
Debitori	145.13
Total	459648.65

Capital societar	100000.—
Fond de rezervă	2700.—
Fond de penziune	234.76
Fond cultural	74.78
Depuneri	253243.86
Reescompt	90585.—
Depozite de cassă	1438.50
Dividendă neridicată	523.58
Creditori	20.—
Interese transitoare	5673.10
Profit net cu cel transportat.	5155.07

Total

459648.65